

Ukázky

Hana Pražáková: Divné dny

Odsunula si trošičku židli a až teď se rozhlédla po celé jídelně, předtím měla zrak upřený jenom k velké tabuli, kterou má na starosti. Jídelna je veliká, takže nevidí dobře dozadu, ale jak tak bloudí očima, najednou – najednou jako by až tam vzadu docela v rohu zachytila známý profil. Žena, která ji zaujala, sedí sice zády k ní, ale jak se natáhla snad pro slánku či pro skleničku, pootočila hlavu a Alžbětě se zdá, že to je – máma! To přece není možné, máma je někde u Evženie, tam, kde lišky dávají dobrou noc, jak by se mohla octnout tady? Přesto je očima přitahována pořád k tomu stolku vzadu, teď se podívala i na muže, který sedí proti ženě – a ke svému úžasu vidí tvář matčina kolegy, jehož zná od vidění, z letmých setkání na chodbě podniku. A ta žena – teď zas obrátila hlavu na druhou stranu, zadívala se snad do tmy za oknem – a Alžběta už nemůže pochybovat.

Maminka.

Sedí tady s cizím mužem, se svým kolegou, a zatím má být u Evženie. Kolikrát v poslední době jela k Evženii, uvědomuje si Alžběta. Teď, co tatínek není doma, je vlastně pořád jen u Evženie... U Evženie!

Alžběta je jako omráčená, doslova jako by ji někdo praštil palicí do hlavy. Číšník před ní postavil talíř, nevnímá to, až sousedka položila ruku na její paži a upozornila ji, že má jíst, dala se tedy do jídla, ale pak talíř odsunula, není schopna pozřít ani pár soust.

Co má dělat, jak se zachovat?

Uteču! Napadlo ji ze všeho nejdřív. S matkou se tady nesmím setkat. Nemohu vysvětlovat Heleně a tady těm turistkám, že se tady setkávám s maminkou a... Kdyby tady seděla s tátou, vyskočila bych a utíkala k nim a měla bych hroznou radost a oni by měli hroznou radost ze mě... ale tak to není, máma tady je s cizím mužem a já musím pryč, pryč, ať se děje co chce.

Přetrpěla večeri, a když viděla, že Helena vychází z jídelny něco zařídit, vyběhla za ní.

„Heleno!“

„Ano? Co potřebuješ? Co ti je?“ užasle se zadívala na Alžbětinu zsinalou tvář, najednou změněnou. „Co se ti stalo?“

„Mně je hrozně nedobře, Heleno, prosím tě, pusť mě domů, přijdu ráno, už v sedm budu tady, jenom se doma vyspím, prosím tě, Heleno...“ drmolí jako v zimmici.

„Jestli je ti špatně, zavolám sem pohotovost.“

„Ne, nebudu přece komplikovat situaci, doběhnu na autobus a doma se dám do pořádku, vážně, Heleno, určitě se mi udělá líp a ráno nastoupím. Já jdu, Heleno, seběhnu pod kopec na autobus.“

„Vezmi si aspoň kabát, proboha. Děláš mi hroznou starost, jenže já s tebou nemůžu – opravdu bych zavolala doktora.“

„Mám svetr, nebude mi zima, ještě není tak pozdě.“

„Osm hodin. Tak běž. Jdeš opravdu domů?“ upřela na ni najednou podezřívavý pohled. „Není to habaďůra, vid' že ne, Alžbětko?“

„Není, opravdu ne... je mi špatně. Letím.“

Helena ji pohládila paži a Alžběta s kabelkou přes rameno, v níž má všechny doklady, peníze i klíče, utíká přes nádvoří před hotelem k pěšince, kterou seběhne k silnici, a tam už jezdí městský autobus.

V lese je tma, ale Alžběta tuhle cestičku dobře zná. Chodívali sem s rodiči v neděli na procházku, to byla ještě o hodně menší, toulali se po okolních lesích a pak si na Hájojně dali kávu a ona džus. Zrovna touhle cestičkou pak scházeli k autobusu. Alžběta se teď nestará o to, že by ji tady mohli přepadnout, že vůbec není dobré běžet večer sama lesem, v okolí hotelu se mohou potloukat všelijaká individua – o tom neuvažuje, chce domů, jenom domů, určitě ji žene instinkt, aby se v ohrožení ukryla doma, tam se chce skrýt před zlem – a ji potkalo zlo, jehož se nenadála, netušila, že by ji mohlo zasáhnout.

Chvilími se jí zdá, jestli to nebylo jen mámení, to se přece ve skutečnosti nemohlo stát, to, co se stalo jí; ne, není to pravda, vid', maminko, povídá si v duchu a přitom se zrovna řítí dolů, ten instinkt skrýt se doma ji popohání.

Vydechla si teprve, když asi po deseti minutách doběhla pod kopec a postavila se na zastávku autobusu. A měla štěstí, vzápětí zazářila světla, Alžběta začala mávat, autobus zastavil a ona vpadla dovnitř a sklesla na sedadlo.

Autobus je poloprázdný, všichni pasažéři se na ni zadívali, v nadýchaném růžovém svetru nepatřičně září v přítmí, lidé na sobě mají kabáty a kabátky, bundy a haleny, na první pohled se pozná, že ta holka odněkud utekla, je uštvaná, jako by ji honili – tak ji hodnotí skupinka mladých vzadu v autobusu, jedou zřejmě v sobotu někam na diskotéku a jen tak mezi sebou plácají.

Jeden mladík navrhl:

„Nemáme ji vzít s sebou?“

Dívka ho zchladila:

„Ta má jiné starosti. Určitě odněkud zdrhla. Nech ji být.“

Městským autobusem dojela na náměstí, kde přeseďá na trolejbus. Už se blíží k domovu, netouží tam být jen proto, aby se skryla, aby tam byla sama, neví, co bude dělat – začne plakat, naříkat, křičet, výt? Ano, má takový pocit, že se jí chce výt a křičet, nikoli plakat, pláč snad člověka přepadá, když je smutný nebo když ho něco bolí, ale ona necítí smutek, ona cítí zmatek, úděs a úžas, ale především strašný zmatek. Ještě z jiného důvodu pospíchá, letí domů – chce tam dorazit dřív než matka, aby měla čas trochu se vzpamatovat, aby si rozmyslela, jak jí řekne, že ji viděla – ale co když matka bude tvrdit, že to nebyla ona, že přece byla u Evženie. Ne, mami, já jsem se nemýlila – ach, jak ráda bych se mýlila, to ani nevíš, maminko – už s ní v duchu hovoří, už touží, aby přišla, aby si vysvětlily, co se stalo, aby se dozvěděla, že to

není pravda – a přitom ví, že to je pravda, jenom se vzpírá uvěřit.

V devět hodin se ozval telefon, Alžběta k němu skočila.

„Helena. Alžbětko, to jsem ráda, že tě slyším že jsi doma, já si vyčítám, že jsem tě pustila... tak jsi doma, sláva, je ti líp?“

„Je, dala jsem si obklad...“

„Vaši nejsou doma?“

„Ne, tatínek je v lázních...“

„Ano, to jsi říkala, a máti?“

„Ta teprve přijde,“ odpověděla neurčitě.

„Kdyby ti bylo zle, zavolej pohotovost, slyšíš. A od čeho je ti tak špatně?“ zazněl Helenin hlas podezřívavě, Alžběta si uvědomila, co Helenu napadlo – že je asi v tom. Dotklo se jí to a řekla bezbarvě:

„Nevím. Jdu si lehnout, ale ráno přijdu.“

„Když to půjde! Poslechni, kdyby ti bylo zle, zavolej mi sem do sedmi ráno, snažila bych se někoho sehnat, i když v neděli... no nevím...“

„Já přijdu, Heleno. Dobrou noc.“

Alžběta má nezvyklé, trochu staromódní či spíš moderní, prostě krásné jméno. To jméno má mnoho podob, a tak každý z jejích blízkých a přátel ji oslovuje jinak. Helena jí například vždycky říká Alžbětko, pro maminku je Alžběta, ta jména nekomolí a zdobněliny neuznává, ani tatínkovi neřekne jinak než Honzo, žádné Honzíčku nebo Jeníčku, i tatínek nosí takové tvárné jméno. A právě tatínek si s jejím jménem rád pohrává. Pro něho je Bětuška nebo Betynka, ale i Bety zrovna jako pro Kamila a pro většinu spolužáků. Alžběta poznala, že některé dívky jí Alžbětu závidí, Vlasty, Evy, Jiřiny, Jarmily – s tím se nedá moc dělat, z takové Vlasty zajímavé jméno neuděláš.

Ano, ke krásnému křestnímu jménu se přidružilo i pozoruhodné příjmení. Netušilová, Alžběta Netušilová.

Alžběta něco tuší. Ale ne, co by mohla tušit, vždyť je Netušilová – ano, i s jejím příjmením se dá kouzlit a pohrávat a to se jí líbí, i když ví, že jednou tohle jméno vymění; navždycky jí zůstane Alžběta a tak jednou snad pokřtí i svou dceru, tolik se jí to jméno líbí.

A jako je spokojena se svým křestním jménem i příjmením, tak byla až do tohoto dne spokojena se vším, co jí obklopovalo – se svými rodiči, kteří, jak se jí zdálo, patřili jenom jí, svému jedináčkovi, milovala a miluje domov, byt v postarší vile, kde žije od narození; je to prostředí, které jí, zrovna tak jako jméno, spolužáci tak trochu závidí; vila je trochu sešlá, má asi tu správnou patinu.

A pak má Alžběta samozřejmě i prarodiče. Babička s dědou žijí tady ve městě a dokonce se uvažuje o tom, že teď, když jim dům znovu připadl, se sem přestěhují, vymění si byt s dosavadním nájemníkem.

Tatínek má své rodiče v menším městě, mají tam pěknou vilku. V prvním patře jsou dva pokoje, jeden mají k dispozici, kdykoliv tam mohou přijet na návštěvu obě rodiny, jejich i strejdova, vůbec si nepřekážejí, nikdy k tomu však nedojde, žena tatínkova bratra tam nechce jezdit, když je tam druhá rodina – z nepochopitelných důvodů, prostě když přijedou na návštěvu oni, chtějí hrát prim a nechat se obskakovat, je to taková zvláštní žárlivost, v rodině se o tom nejdřív nemluvilo, ale teď už si zvykli a Alžbětu tenhle problém nezajímá, k tatínkovým rodičům tak často nejedí, a proto se těchto prarodičů tak trochu ostýchá, i když je má ráda.

Alžběta si najednou v tomto večeru, kdy je sama doma a čeká na matku, uvědomuje, jak je bohatá – vždyť ona má všechno! Zatím o tomto bohatství nevěděla, bylo pro ni samozřejmé – a teď jí náhle projelo poznání, že by všechno mohla naráz ztratit, kdyby se rodiče rozešli, rozvedli. Ví, že rozvodů přibývá, čte o tom v časopisech a slyší to kolem sebe, zatím to však ani nebrala na vědomí – tohle se jí přece vůbec netýká, proč by si takové problémy brala do hlavy. I ve třídě byli někteří spolužáci z rozvedených rodin, ale ti o sobě málo mluvili – snad se svěřovali jen nejbližším kamarádům a spíš se styděli vůbec přiznat, že se rodiče rozvedli, anebo až okázale dávali najevo, jak o ně pečuje otec, který z rodiny odešel.

Ale u nich, u nich by odešla maminka? Když si to Alžběta střízlivě rozebere, ona by neodešla, vždyť dům patří jejím rodičům, ona by si přivedla jiného, táta by musel odejít, její táta!

Chytila si hlavu do dlaní. Takhle nemůže uvažovat. Vždyť je možná všechno jen náhoda. Maminka se vrátila od Evženie a zašla si na večeri se svým kolegou a ona hned blázní, hlava jí třeští, představuje si nejhorší situace...

Maminko, přijď! Přijď! Úpí v duchu, všechno ti povím, že jsem tě viděla a nač jsem pak taky myslela, a ty mi to jistě vymluvíš, vysměješ se mi a bude dobře a já si budu chránit svoje bohatství, o němž teď najednou vím.

Trochu se uklidňuje, začíná si vyčítat, že tak zbaběle utekla, proč vlastně nešla za matkou, proč hned propadla tak hroznému zmatku!

Úpěnlivě čeká, až se v zámku otočí klíč. Po jedenácté je už čekáním tak vyčerpaná, že usíná oblečená na válendě. V noci se probudila a jde do pokoje, kde mají rodiče ložnici. Je přesvědčena, že matku neslyšela a že ji tam najde.

Pokoj je prázdný, postel netknutá, Alžběta jako omámená prošla celým bytem, podívala se na hodiny, je půl třetí.

Máma zůstala spát v hotelu!

Ona odtamtud utekla, matka tam zůstala s tím mužem.

Etela Farkašová: Na rubu plátna

Zase sedí naproti sobě, ona v křesle, Lucia na židli, jí bagety se sýrem, které Lucia koupila cestou z nemocnice, opět před sebou mají šálky, tentokrát jen s čajem, bylinkovým, všimla si, že na policiče v kuchyni jsou různé druhy čajů, a

vedle všelijaké pytlíčky s prosem, lněnými semínky, ovesnými vločkami, ječnými kroupami, oba jsou už dlouho vegetariáni, ani neví, kdo s tím přišel jako první, Lucia nebo Juraj, viděla v tom jistý protest, oba se chtěli bouřit, ale vlastně neví, proti čemu, najednou si vzpomene, jak Juraj přímo nesnášel obědy, na které ho, ještě než odešli sem, občas zvala, nezavděčila se mu žádnými specialitami, ani vegetariánskými, dával najevo lhostejnost k čemukoli, s čím se u nich doma setkal, někdy možná i pohrdání, a stále popoháněl Lucii, aby co nejrychleji dojedli a odešli za svým programem.

Jaké... jaké to bylo před tou nehodou, zeptá se opatrně.

Prosím tě, jaká nehoda, zase nenazýváš věci pravými jmény, kamufluješ, zakrýváš, aby nedejbože nevyšlo najevo, že někdo z tvého okolí, i kdyby nepřímého, něco zpackal, provedl něco, co se nedělá, co šokuje, slyší v dceřině hlase podráždění.

Myslela jsem... to slovo mi nechtěně vyklouzlo, zdálo se mi...

Že to bude nevhodnější slovo, hlavně když o tom budeš mluvit před zvědavými známými.

Tak na to jsem opravdu nemyslela.

Nikdy se nezměníš... nehoda, utrousila posměšně, nehoda, zopakovala ještě jednou a zakryla si tvář dlaněmi.

Musím být trpělivá, říká si v duchu, velice trpělivá, myslela na to celou cestu letadlem, od prvního momentu, kdy si přečetla Luciinu zprávu, teď na tom opravdu záleží.

Hodnou chvíli mlčí, Lucia si přisedne ze židle na zem, opírá se o poličky s knihami a časopisy, nejhorší na tom je, řekne najednou zmateným hlasem, že jsem tomu nezabránila, že jsem ho od toho úmyslu nedokázala odradit, zklamala jsem, jestli to chceš slyšet, ano, zklamala jsem, a teď nevím, co mám dělat.

Ty, pronese zaraženě, a obrátí se celým tělem k Lucii, proč ty... je přece dospělý, samostatně fungující člověk, je absurdní brát vinu na sebe.

Prosím tě, to, co říkáš je jen hloupá fráze, sama víš, že dospělost nic nezaručuje... a co je to vlastně vina, kdo jsou viníci, všechno samé nesmysly... faktem je, že jsem ho dostatečně nechápala, podcenila jsem některé momenty, a to jsem neměla, to jsem prostě neměla.

Jaké momenty, ptá se potichu.

Bylo jich víc, ale hlavně ten jeden... asi před půl rokem...

Čeká, nebude vyzvídat, neví, k čemu by to vedlo, k hádce nebo minimálně k prudší výměně názorů, definitivně by to pohřbilo jakýkoli rozhovor mezi nimi, čeká.

Seděla jsem ten den v kanceláři nad projektem, rozpovídá se Lucia a objímá si kolena, projekt jsem měla co nejdříve dokončit, šéf už mě peskoval a já jsem slíbila, že zůstanu v práci, dokud to nebude hotové, Jurajův telefon mě hodně překvapil, nikdy mi do práce nevolal, hned jsem vytušila, že něco není v pořádku... v pořádku to vlastně nebylo už delší dobu.

Delší dobu, zopakuje ohromeně.

Začalo to pravděpodobně krátce po té první výstavě, na kterou mu vzali pár věcí, čekal, že od teď se budou pozvánky na další výstavy jen hrnout, že zapísobil a prorazil si cestu, že zdejší výtvarníci ho přijali mezi sebe, že budou spolupracovat, společně vystavovat a ... a podobné hlouposti.

Hm... nehrnuly se...

A co sis myslela, že ta první výstava byla něco mimořádného, vzali tam věci od více lidí z východního bloku, tehdy jsme pro ně byli ještě zajímaví, jedna Ruska, Rumun, nějací Poláci, a s nimi pár domácích, konfrontace, to měla být hlavní idea celé výstavy, střet, jak vidí věci na jedné a na druhé straně bývalé železné opony, kam až zajdou při popírání jakýchkoli kánonů... hra na otevřený svět... politikum, jasně, že to bylo hlavně politikum, snažila jsem se mu to vysvětlit, ale on to nechtěl chápat, čekal na další nabídku...

Ten telefon, poznamenala tiše.

Lucia jako by ji neslyšela, bylo to příšerné, pokračovala, později už jen tak seděl, od rána do večera, už ani nemaloval, jen vyčkával, občas ještě poslal do nějaké galerie pár věcí, a hlavně začal psát dopisy, denně psal všem možným galeristům, podle telefonního seznamu, zbytečně, buď nepřišla žádná odpověď, nebo v lepším případě zdvořilé odmítnutí, když narazil na slušnějšího kurátora, jako důvod uváděli především nedostatek výstavních příležitostí i pro renomované výtvarníky a někdy odmítnutí zdůvodnili odklonem od hlavního tématu výstavy... říkala jsem mu, že ta hra na otevřenost nemůže dlouho vydržet, v silné konkurenci se těžko prosazují i domácí výtvarníci, kdo by byl zvědavý na přistěhovalce, a ještě ke všemu z východu... možná občas, výjimečně, ale on neměl to štěstí, aby se stal výjimkou... stále nechápal, co se mu snažím vysvětlit, dál čekal, až jsme z toho jeho čekání oba skoro zešileli...

Myslíš, že i v ten den, když ti zavolal...

Ani ne, zavrtěla hlavou, nemuselo to být právě v ten den, jednoduše přetekl pohár... byl na dně, už nešlo o konkrétní výstavu ani o konkrétní odmítnutí, bylo toho příliš a sám už to nezvládal, zavolal mi a řekl, že jestli nepřijdu okamžitě domů, zabije se, řekl, že už nemá sílu déle čekat, a že musím přijít okamžitě domů.

A ty...?

Já... co jsem mohla dělat, začala jsem ho uklidňovat, ale na něho to nepůsobilo, stále opakoval, jestli okamžitě nepřijdeš, zabiju se, nejdřív mluvil potichu, pak se rozkřičel, řval do telefonu jako smyslů zbavený, zabiju se, zabiju se...

To je hrůza, vyklouzlo jí, a vzápětí si uvědomila, že by neměla dávat najevo emoce, aby jimi dceru nepodráždila, aby nezastavila proud, který z ní teď vytrysknul, dlouho ho v sobě zadržovala, rozhodnutá nemluvit před matkou, možná před nikým jiným o tom, čím prošla, nikdy nebyla sdílná, když šlo o ni, byl to její život, tak to obvykle říkala, když se jí zeptala na něco, co by ji zajímalo... je to můj život, říkala, tak buď tak hodná, a nech odpovědnost za to, co s ním

udělám, na mě...

Nejednou tak skončil jejich telefonický rozhovor, vzdálenost mezi nimi se neměřila jen na kilometry, odcizovaly se čím dál tím víc, trápilo ji to, ale nebyla schopná přerušit proces, jehož začátek by ani neuměla přesně určit, málem teď zopakovala to slovo, ale stačila se vzpamatovat, ovládla se a mlčky na ni pohlédla, její mlčení bylo plné otázek.

Lucia uhnula pohledem, předklonila se, jako kdyby ve vzpřímeném sedu nemohla unést tíhu, která na ni začala znova padat, s každým slovem byla těžší, čím dál víc se v jakémsi zvláštním předklonu blížila k podlaze, a zároveň asi cítila potřebu osvobodit se od toho, co do teď nosila v sobě, jen v sobě, slova byla tím, co jí mohlo pomoci, aby se osvobodila, odrazila ode dna, po tolika uzavřených letech se potřebovala otevřít, vyčistit, vyhodit ze sebe všechno, co se za delší dobu nasbíralo.

Šla jsem za šéfem, oznámila jsem mu, že musím okamžitě odejít, nelíbilo se mu to, samozřejmě naléhal, prý jsem slíbila dokončit projekt, nesměli jsme zmeškat termín, Lucia mluvila rychle, jakoby to všechno chtěla dostat ze sebe co nejdřív ven, chrlila jedno slovo za druhým, bylo mi to jedno, i kdyby mě hned vyhodil, vyběhla jsem z kanceláře a běžela na zastávku, mezitím jsem s Jurajem nepřetržitě mluvila, bylo to strašné, křičela jsem do telefonu, prosila, lidi v tramvaji se na mě dívali, co je to za necivilizovanou cizinku, takhle se chovat v městské hromadné dopravě.

Chápavě přikývla, ale Lucia si pravděpodobně jejího gesta vůbec nevšimla, rozčiloval se, kde se tak dlouho flákám, uvidíš, že dodržím slovo, vyhrožoval mi a já jsem ho prosila, hlásila jsem mu, na které zastávce už jsem, ale neposlouchal mě a pokračoval ve výhrůžkách, už prý nebude čekat, ani na mě, ani na žádnou podělanou výstavu, neumíš si ani představit, jak strašné to bylo, přečkat každý metr, každou sekundu, stále jsem ho prosila, aby nepřerušoval hovor, jako by to pomohlo, strašně jsem se bála, že se odmlčí a přetrhne tu slabou nitku, která byla v té chvíli mezi námi, a já v té tramvaji strachy zešlím.

Poslouchá dceru a na paměti ji vyvstane obraz, jak před lety, kdy ještě žila matka, několikrát prožila podobnou situaci, matka, těžká diabetička, jí nezvedala telefon, poprvé, podruhé, potřetí, a ona už věděla, že leží někde v bytě v bezvědomí a jestli se k ní brzy nedostane, nezachrání ji, přesně si vybavovala místo, kde čekala na tramvaj, zoufale sledovala tunel, ze kterého se měla vynořit, a potom ta nekonečná cesta, od zastávky k zastávce, pak přes dvůr, vybíhala po schodech a otvírala dveře, srdce ji bušilo o závod, až potom si oddychla, když už našla matčino tělo ležet na podlaze nebo někdy i v posteli a rychle rozpustila ve sklenici vody lžičku medu, těmi nekonečnými cestami k domovu se z ní vytrácela bezstarostnost a s ní i spontánní radost ze života, uvědomila si to až později, pocity absolutní radosti a absolutního klidu pro ni byly nedosažitelné, pocity, které by nebyly zahalené strachem, jestli jí právě teď někdo blízký nepotřebuje, nebo jestli právě nepromeškala příležitost zachránit někoho, za koho je zodpovědná, čirá a klidná radost byla už jen vzpomínkou na mladá léta, nikdy už se k ní v takové čirosti nevrátila.

Umím si to představit, odvětlí, ale nepoví o vlastních vzpomínkách, nejraději by si sedla k Lucii na podlahu, holou, bez koberečku, myslím, že si to umím velmi dobře představit.

Lucia zavrtí pochybovačně hlavou, nevěří jí, zase jednou dává najevo, že jí nevěří, žijí každá v jiném světě, tomu jejímu Lucia nedůvěřuje.

A potom...?

Potom... stále jsem ho prosila, říkala jsem mu, že všechno se ještě změní, že přijdou pozvánky na výstavy, že se nesmí vzdát, že mu stále věřím, říkala jsem to, ale nebyla to moc pravda, stále víc jsem si uvědomovala, jak je naivní, když očekává, že se tady o jeho obrazy začnou rvát, že všichni uznají, jak je geniální, a že zastíní všechny zdejší výtvarníky, a i když nezastíní, aspoň se jim vyrovná, už si neuměl a nechtěl představit, že by ho sláva a úspěch minuly, že by tu nedocenili jeho talent, kruci, je to ode mě hnusné, že ti to tady vykládám, zatím co on tam leží... celý domláčený.

Napila se, čaj byl už studený, opatrně se zeptala, opakovalo se to potom ještě někdy?

Samozřejmě, jinak, v jiné formě, ale stalo se to už téměř pravidelnou součástí našeho života... vyhrožoval, že se zabije, pokud ho budu doma stále nechávat samotného... co bylo horší, začal žárlit na moji práci ve firmě, žárlil na moji školu, že jsem se zapsala na studium designu, a že se mi tam začalo docela dařit, žárlil na všechnen čas, který jsem netrávila s ním, vysvětlovala jsem mu, že ve firmě přece vydělávám, že vydělávám i na jeho chleba, a že titul z akademie, který mám dostat už za dva roky, se nám může hodit při hledání lepšího místa, ale když ani potom nepřestával s obviněními a výčitkami, vykřikla jsem na něho, že přece nemůžu trčet celé dny doma jako on, a že už ani nic pořádně nedělá, jen se povaluje a lamentuje, dotklo se ho to, na chvíli s výhrůžkami přestal, ale potom znova spustil, začalo mi to jít na nervy, ztrácela jsem trpělivost...

Přemohla se, tentokrát zůstala v pozadí a nevyslovila otázku, chce to trpělivost, pomyslela si, možná to bylo právě to, co jí chybělo, a snad právě nedostatek trpělivosti se začal zahryzávat do jejich vztahu, zahryzával se jako červ do jablka, užíral z něho kousek po kousku, až jablko odpadlo ze stromu, celé provrtané, choré, kamsi se odkutálelo, trpělivost, která chyběla jí i manželovi, chtěli vidět Lucii takovou, jakou si ji představovali, měli jí dát více času, měli dopřát více času i svým představám, nezvládli to, skončilo to vlastně Luciiným odchodem z domova.

Čekal, že mu pomůže, vlna slov se z Lucie valila dál, ale já jsem ho už tolik neprosila ani nepřesvědčovala, že všechno bude dobré, hádali jsme se, skoro jsme se jednou poprali, rozbili jsme pár hrnků a talířů, mávla rukou, jakoby chtěla ukázat směrem na poličku s otlučenými šálky.

A nám jsi nikdy nic ani slůvkem neoznalačila, napůl otázka, napůl konstatování.

Lucia opět mávla rukou, jakoby chtěla dát najevo, že teď už je zbytečné o tom mluvit, co jsem vám měla říct, sama jsem nevěděla, co se s ním děje, chtěl, abych nechala školy, na co ti je další, měla bys trávit více času se mnou, opakoval do nekonečna, více času s ním, nebo jinak... už i já jsem pak křičela, že je to citové vydírání, a že teda když není zájem o jeho obrazy, ať začne s něčím jiným, co mu vydělá aspoň trochu peněz, pouliční malíři si za sezonu přijdou na celkem slušné peníze, řekla jsem mu v návalu zlosti, rychlé portréty, ve kterých jde hlavně o to, aby se líbily zákazníkovi, aby

uspokojily jeho samolibost, to ho strašně urazilo, pár dní jsme se spolu nebavili a pak začal znovu s výhrůzkami, nenapadlo mě, že to může myslet vážně, to jsem vůbec netušila.

Lucia se najednou narovnávala a prudce vyskočila na nohy a přešla rychlými kroky k oknu, vím, řekla prudce, to jsem neměla, ale záměrně jsem ho chtěla vyprovokovat, vyburcovat k nějaké aktivitě, celé dny tu hnil, povaloval se a zuřil, když jsem se ve firmě nebo ve školním ateliéru trochu zdržela... příšerné dny a ještě horší noci... proč ti to tu všechno vykládám, otočila se k matce pohledem, ve kterém se dalo vyčíst jisté pohrdání, aspoň se jí to tak zdálo, a pokud ne pohrdání, tak určitě odstup, vzdálenost mezi nimi se tím, co se stalo nezkrátila, namlouvala si to, ale byl to jen sebeklam.

Na co, zopakovala Lucia už méně výbušně, spíš rezignovaně, unaveně, něco takového ty nikdy nepochopíš.

Věra Nosková: Něco se musí stát

Ve městě se s Tondou neukazovala, nechtěla s ním být spojována jako s jasným partnerem, doufala, že se časem objeví mužský, který by k ní pasoval líp. Víc jaksi na úrovni. Trochu dokonce Antonína podezírala, že kalkuluje, počítá. No ale kdo by se mu divil? Ona vlastní dům se zahradou, zatímco Tonda bydlel v pronajaté garsonce. Bůhví, co si asi tak představuje, jaké s ní má plány?!

Maruš věděla jedno, mužskej v jeho věku má mít nějaký majetek, postavení, je to vysvědčení jeho kvalit, potvrzení faktu, že se v životě neflákal! Ona je *jen* ženská, ale uměla se postarat o sebe i o dceru. Chce to ovšem potlačit falešný soucit. Ten její... Páni, jak už je dávno! Neviděla ho snad už čtvrt století! Byl tenkrát nemocný, na žlučník se sice hned tak neumírá, ale z jeho záchvatů šel strach, ovšem ona na rozvodu trvala. Proč vlastně, na to už si moc nevzpomíná. No ale nevěnoval se jí ani malé Jaruš. Měl totiž náročné koničky. Lítal na rogalu, potápěl se, věčně byl někde na letišti nebo lezl po horách. Byl letecký inženýr a hodně vydělával, na společný účet jí každý měsíc nasypal padesát tisíc. Ale ona chtěla někoho, kdo by ji uznával, chodil s ní mezi lidi, věnoval se rodině. Reprezentativní typ, ale i domácí. Sportovně založeného Vojtěcha se tedy zbavila, a vydupala si na něm při rozvodu tenhle dům i holku. Však si umí vydělat a dítě si může pořídit jiné. Později se dozvěděla, že se pohybuje v Tibetu, pak zamířil do Peru, co s takovým? Malé Jaruš psal pohledy a dopisy, jí nikdy. Uráželo ji to, ponižovalo. Lísa se k jejímu dítěti, které nevychovává! Pokaždé strčila tuhle rozčilující poštu do velké obálky, zastlané mezi starými dekami v gauči. Někdy si dopis přečetla, ale mnohdy ani nebyla zvědavá.

Náhradu za něj jaksi nenašla. Vlastně si nedovedla představit, že by se v jejím domě roztahoval cizí mužskej. A měl by nějaké požadavky a očekávání.

„Žena mě při rozvodu oškubala,“ vysvětlil jí Antonín tím svým lehkomyšlným tónem, oblíbil si rozesmátou intonaci, mluvil a tvářil se, jako by dával k dobru vtip, jakmile otevřel pusku, což byla další věc, která ji na něm dráždila. Slyšela to od něj když jednou – a nikdy víc, umiňovala si – navštívila jeho doupě. Stála bezradně a v pohrdavém úžasu v jediné místnosti, kterou obýval, pozorovala, jak roztržitě téká pohledem po nepřehledném interiéru, jako by svůj brloh náhle nepoznával, chtěl ji posadit, ale s údivem zjistil, že není kam. Poházená hadrota, počítač s velkým monitorem, tiskárna, spousty kabelů, náhradní počítače, chumel myši a pár klávesnic, na věšáčkách desítky kabelů, nabíječky, propojovací šňůry, štosy cédéček, binec aťáka. A mezi vší tou technikou talířek se zaschlou hořčicí a ohlodanou kůrkou chleba. Chvilku v ní bojoval soucit se znechucením, ale to druhé bylo silnější.

A toto se stalo před dvěma roky: Její Jaruš, málem už třicetiletá, stále ještě nezadaná učitelka mateřské školy se povalovala v bikinách na matčině dece v matčině zahradě a četla si matčin časopis. Slunila se, zatímco v baráku byla *spousta práce*... Maruš nesouhlasně pozorovala dceru z okna. Když už se musí válet v bikinách, proč se aspoň nejde vystavit na plavečák? Třeba by se tam s někým přijatelným seznámila a...

Bouchla vrátka a dostavil se očekávaný Antonín. Opřel si kolo o jabloň. Zaregistroval tělo na dece, podíval se jako zloděj před akcí k domu, ale Maruš schovanou za závěsem s letícími ptáky neviděl, zamířil tedy k Jaruš a přisedl k ní do dřepu. Zaclonila si dlaní oči proti slunci. Díval se jí zjevně na prsa, což se dalo poznat podle toho, jak se dcerunka propnula v zádech. Pak si sedla, aby mu předvedla pro změnu žlábek mezi prsy, zkřížený sed lákal bezbranností, ukazoval bezostyšně vnitřní stranu stehen a vyrýsovaný Venušin pahorek.

Před sto lety by se takhle nenabízela ani kurva, mračila se Maruš a bojovala s chutí na něj zavolat, ale na druhou stranu potřebovala vědět, kam až ti dva hodlají v laškování zajít. Ach jo, svádění mívalo kdysi zábavnou koketní podobu, začínalo úsměvem, hraným klopením očí, a ne rozevřenými stehny, říkala si užaslá Maruš, které se zaseklo myšlení leknutím, hnusem. Muslimy na ně! Čemu se smějí?! Antonín se znovu podíval k domu, ledabyly přelétl pohledem okna. Pak přidržel Jaruš nohu, aby se nemohla bránit, a lehtal jí na chodidle. Zavískla, pustil ji, svinula se v smích, svalila se na záda a zakopala nohama ve vzduchu jako dítě, pak se zase složila do hambatého zkříženého sedu a rozzářeně mu hleděla do tváře, děvka jedna nadržená, měli na sebe chuť, to bylo jasné.

Maruš odstoupila od okna a ztěžka dosedla do křesla, na tohle těžko zapomene.

Brzy na to se problematického přítele zbavila.

Stál tehdy před ní na zápraží, rozhodla se, že už si ho do domu už nepustí, a zatímco říkala: *Musím dbát na svou pověst, nemá to budoucnost, jistě si najdeš mladší*, křivil v ironickém pošklebku svou úhlednou a bystrou tvář. *No jak chceš*, řekl vesele. Zamával do okna v patře, z něhož se na výjev dívala její nevděčná dcera, pak nasedl na kolo a nebylo ho. Za pár dní samozřejmě zjistila, že ho postrádá, takže dostala na koketní dceru vztek. Aby bylo ještě hůř, Jaruš se s ním brzy na to nechala vidět na náměstí v cukrárně!

Markéta Hejkalová: Jednoho dne

Poznali se před šesti lety. Pro ni to bylo nejhorší období. Jednoho dne ji propustili z práce, kde se jí vlastně nelíbilo. Každou chvíli mluvila a přemýšlela o tom, že přece nebude do konce život sedět na nějakém nudném úřadě... a pak ji propustili. Byla ze všech žen v tom neužitečném úřadě ta nejmíň ohrožená. Ještě jí nebylo padesát a nehrozila jí bída a dávky, měla manžela, manžel byl manažerem ve velké firmě a jeho plat jim oběma bohatě stačil. Nebyla ohrožená a nemusela spěchat s hledáním nového místa. Navíc se jí volné dny hodily - mohla maminku vozit po vyšetřeních, aby se už konečně zjistilo, co s ní je, proč začala zničeonic hubnout a proč se jí čím dál častěji motá hlava. Ale hlavně aby motání hlavy přestalo a hubnutí se zastavilo, aby se maminka vyléčila, vždyť byla mladá, teprve nedávno jí bylo sedmdesát.

Někdy v té době se odstěhovala dcera. Pronajali si s přítelem byt. To byla jednoznačně dobrá zpráva. Vypadalo to, že z přítele se brzy stane manžel a že možná brzy se objeví i miminko - ale u nich doma najednou zavládlo ticho. O to větší, že doma byla většinou sama. Celé dny a často i večery. A pak jednoho dne našla v jejich manželské posteli řetízek.

Jemný řetízek z bílého zlata, na kterém byla zavěšená elegantní krychlička.

"Dostala jsem ho od manžela," odpovídala hrdě kamarádkám, když řetízek obdivovaly, jak je nenápadný, jemný a přitom luxusní, zvláštní, jaký nikdo jiný nemá. Kde se tady vzal, podivila se a šla řetízek uklidit do krabice se šperky - ale on už tam byl! Ležel stočený na modré sametové podložce jako vždycky. Její zvláštní řetízek, jaký nikdo jiný nemá. Nevěděla, co má dělat. Nebo vlastně věděla: zeptat se manžela, promluvit si na rovinu, vyložit karty na stůl a nalít si čistého vína, to přece doporučují všechny psychologické příručky a kamarádky a ženské časopisy - ale bála se toho. Neměla sílu na další špatné zprávy. Ta nejhorší už přišla. Zničeonic, po jednom z mnoha vyšetření lékař nepokřčil jako obvykle rameny, že se uvidí a neví a že se to spraví samo a že je to věkem, ale bez okolků jim oznámil, že maminka má rakovinu a už je celá prolezlá metastázami a v podstatě se nedá nic dělat. Samozřejmě věděla, že maminka jednoho dne umře, každý umře, ale přece ne teď, ne zničeonic, ne takhle. Prolezlá metastázami... jako by se celý mamincin život scvrkl do těch dvou hnusných, zlých slov.

Vrátila se z nemocnice a přála si, aby ji manžel utěšoval, objímal, hladil po vlasech a pil s ní víno. Ale manžel převlékal peřiny a odsunoval matrace. To se ještě nikdy nestalo. Peřiny vždycky převlékala ona a manžel vždycky protestoval, že by to snad ještě počkalo.

"Hledáš tohle?" zeptala se a natáhla k němu ruku s řetízkiem. Jako by zapomněla, že nemá sílu na další špatné zprávy.

Nebo doufala, že se řetěz špatných zpráv přetrhne a manžel jí nalije sklenici vína, obejmě ji a bude ji chlácholit a hladit po vlasech.

Někoho potkal, neví, co má dělat, nechce ji ztratit ani zklamat, zvlášť teď ne, když je to pro ni těžké - ale tu druhou taky ne... Vlastně na tom nic nelogického nebylo. Ani neobvyklého. Takové příběhy se přece dějí pořád milionům lidí.

Milionům žen. Starým a nezaměstnaným a zoufalým - a mladým vlastně taky, jenom trošku jinak. Z opačné perspektivy.

Krátce poté, když se vracela domů a přemýšlela, proč vlastně nezůstala spát u maminky, proč pořád tvrdohlavě udržuje iluzi domova, narazila v jedné uličce na tu kancelář. DOMOV PRO VÁS, zaujal ji nápis na domě, i když s domovem to zrovna teď měla zamotaně. Nebo možná právě proto. Kancelář našla až v prvním patře na konci dlouhé chodby. Za pultem tam seděl starší muž v laciném konfekčním obleku.

"Posad'te se," vyzval ji konejšivým hlasem a pak jí vysvětlil, co to je Domov pro vás. Firma vznikla po válce v jedné malé evropské zemi. Tehdy hledala bydlení pro vojáky, kteří se vraceli z fronty, a přispěla tak nejenom ke štěstí, ale přímo ke vzniku mnoha rodin. Pak se rozrostla, a proto se teď její historii učí nazpaměť miliony lidí, kteří se chtějí dostat do jejích služeb. Stát se makléři, získat práci a peníze a poslání. Poslání je nejdůležitější. Firma lidem nepomáhá prodávat a kupovat domy, firma lidem pomáhá v budování domova. "A vy máte štěstí, protože tady právě začínáme a hledáme zaměstnance. Ne obyčejné makléře," zdůraznil, "kolegy, kteří s námi chtějí budovat šťastný domov pro miliony lidí. Jste vdaná?" položil jí pak politicky nekorektní otázku.

"Jsem," přikývla, neupřesňovala, že se to možná co nevidět změní. Stala se makléřkou a pak rychle postupovala po stupních firemní hierarchie vzhůru až na ten nejvyšší. Za dva měsíce se firma prudce rozrostla a ona se stala šéfkou strategického plánování pro Česko. A poslali ji na první celoevropskou schůzi do Amsterdamu.

"Nevím, jestli se v tom dokážu vyznat," povzddechla si, když vycházeli z první přednášky o sdílení společných hodnot. "A neděsí vás to? Ty dotazníky? Vždyť je to jako v Sovětském svazu," prohodil muž, který vycházel ze sálu vedle ní. Neznala ho. Nikoho ještě neznala a nic jí neděsilo. Naopak, znělo to skvěle. Firma spustí novou sociální síť a díky ní nebude klientům nabízet jenom byty, ale bude jim doporučovat i banky, lékaře, školy, lékárny - a vzájemné kontakty. Sdílení společných hodnot.

Byl z Litvy. Baltské země byly pro firmu zkouškou - jestli se tam rozjede, vstoupí na obrovský ruský trh. A jestli ne, tak z Pobaltí odejdou a na Rusko zapomenou. Od doby, kdy Rusko začalo utahovat šrouby a cinkat zbraněmi, byla ta možnost čím dál reálnější. Jednoho dne firma rozešle oznámení - a konec, oni dva už se nikdy neuvidí, jejich vztah skončí stejně náhle, jako začal.

Ale tehdy, ten první večer v Amsterdamu, po žádném vztahu nebylo ještě ani potuchy. Pršelo, pili spolu o přestávce kávu a on si k ní pak sedl u večere. A po večeri zůstali sedět v hotelové restauraci. Pili pivo, které jim oběma připadalo nehorázně drahé, a povídali si o firmě. Jemu se tam moc nelíbilo. Prodávat byty přece není práce pro muže. Dřív učil na univerzitě, ale musel odejít kvůli penězům, má dvě děti na studiích... A nová síť mu připomínala sektu. Nebo KGB. Tehdy poprvé nahlédla do jeho světa. Mužského, jiného světa nekonečných plánů a stepí bývalé říše zla.

Ji firma zachránila. Před zoufalstvím a strachem, co se stane, až manžel odejde a maminka umře. O mamince mu řekla, o manželovi ne.

Příjemný večer, příjemný starší pán. Šedivé vlasy, břicho. Tehdy ještě nevěděla, že jsou stejně staří, že se narodil jen o pár týdnů dřív než ona. Tehdy ještě nevěděla vůbec nic.

Vztah začal až na příštím semináři ve Stockholmu. Tentokrát se po večeři nerozloučili. Vyšli z hotelu ven do města, ale ulicemi se proháněl studený vítr a vypadalo to, že každou chvíli začne sněžit. Rychle se vrátili zpátky a přidali se ke kolegům v baru. Diskutovali o článku, který se nedávno mihl internetem. Obviňoval firmu, že marketingovým společností prodává informace o klientech.

"To je skandál! Porušení evropských tradic," hřímala kolegyně z Dánska a ostatní souhlasně přikyvovali, "hra na velkého bratra."

"Jaký skandál? KGB sbírala informace o klientech odjakživa, jen je neprodávala," ušklíbl se, ale nikdo mu nevěnoval pozornost.

"StB taky," podpořila ho. Usmáli se na sebe jako dva spiklenci, jediní dva z bývalé východní Evropy. Nebo nebyvalé.

"Jak dopadlo vyšetření?" napsala teď a přidala smajlíka se dvěma srdíčky místo očí. Teď by měla přijít odpověď, že dobře a všechno je v pořádku a že jí přeje veselé Vánoce.

A ona by mohla jít domů a péct cukroví a balit dárky: pro dceru a pro zete a pro první vnučku a pro manžela taky. O ztraceném řetízku už dávno nemluvili a nesvíral je tíživý krunýř mlčení. Klidný kolotoč každodennosti, z něhož už nikdo nechce seskočit. Jen někdy ji napadlo, že jejich život připomíná divadlo a oni dva v něm hrají role manžela a manželky. Nehrají špatně, text se naučili, ale chybí tomu cit.

Vánoce stráví každý se svou rodinou, a spolu se setkají až na konci ledna na dalším semináři. Zázračný vztah, který jim dvěma přináší radost, ale nikomu jinému bolest, protože o něm nikdo neví. Hlavně ať už jí rychle napíše, že je všechno v pořádku.

Vždycky jí přál veselé Vánoce, přestože sám v dětství Vánoce neslavil. Samozřejmě, přikývla, když jí to řekl poprvé, v Sovětském svazu se Vánoce slavit nesměly, jen Děda Mráz tam nosil jolku a dědeček Mrazíček ve filmu tloukl berlou. Zasmál se. Film o Mrazíkovi neznal a neslavil Vánoce proto, že byl poloviční Tatar. Tataři přišli na Litvu už ve 14. století, ale pořád byli muslimové. A on taky. A z té druhé poloviny byl Rus. Ale stylem života a volbou byl Litevec (aspoň si to tehdy myslela), s rodinou mluvil litevsky a Vánoce slavil. Stromeček, jídlo a volno. Evropské konzumní Vánoce. Později se dozvěděla, že slaví i ty ruské pravoslavné o čtrnáct dní později, a dokonce i ramadán.

Jmenoval se strašně rusky: Gennadij. Napřed ho neoslovovala. V myšlenkách byl On nebo Litevec a ve tmě nevlídných hotelových pokojů mu šeptala *my darling* nebo česky miláčku, tak tiše, aby to nikdo neslyšel, aby se nikdo nedozvěděl, že má milence a že to je Rus a ještě navíc muslim. Ale to všechno bylo tehdy, v ten studený zimní večer ve Stockholmu, ještě daleko.

"Dáme si ještě víno tady?" zeptal se, když oba měli prázdnou sklenici, "nebo..." zaváhal, "můžeme načít tu láhev, co mám v pokoji."

"Dáme si ještě tady," odpověděla automaticky. Proč by měli z příjemného baru chodit do nepříliš vlídného hotelového pokoje? Tehdy jí vůbec nenapadlo, že i ona by mohla někoho potkat. Že ho právě potkala.

Eva Tvrďá: Slunce a piškoty

Večer, když se město ponořilo do tmy a vše ztichlo, usedla Ema ke kuchyňskému stolu. Pila z püllitrového hrnku bylinkový čaj a zaujatě pročítala anonymní dopisy, které rozložila na stůl před sebe.

Dvanáct dopisů, dvanáct informací o člověku, který ji nenávidí.

Krutá mysl. Propracované zlo. Přesně odměřované trápení.

Emě připadalo, že začíná konečně na dopisy reagovat racionálně. Dosud toho schopná nebyla.

Nedokázala se přenést přes řetěz sebedestrukcí, které přicházející dopisy vyvolávaly.

Zhluboka se napila a vzala do ruky první dopis. Zaměřila se na podstatu. Věk a vzhled. Jejich čtyřicet pět let a minisukně.

Druhý dopis byl podobný, jen mířil do intimnějších oblastí. Spodní prádlo. A znovu narážka na věk.

Kdyby podobné dopisy přicházely před třiceti lety, myslela by si, že je psala stará zapšklá bába.

Jenže svět se v posledních desetiletích zásadně změnil. Otevřel se a vliv starých moralistek i v jejich malém městě upadal, dokonce snad i vymizel. Jejich mínění se přestalo lidí dotýkat. Nezajímalo je.

Koho tedy zajímá Emina minisukně a Emino luxusní spodní prádlo? Staré moralistky to asi nebudou.

Kdyby Ema měla ženatého milence, byl by rébus dost snadno vyřešen. Podváděnou ženu by minisukně a spodní prádlo manželovy milenky mohly zajímat. Jenže Ema milence neměla. Ani

ženatého, ani svobodného.

Třetí a čtvrtý dopis se trefovaly do Eminých vlasů a paží. V březnu se přestaly nosit čepice, vlasy zase byly více vidět. Obzvlášť ty Emíny, bohaté, polodlouhé a tmavé. Jasně, že si je barvila. Bylo jí přece pětáctýřicet. Březnový dopis se jejím barveným vlasům posmíval. Prý kdyby nebylo kadeřnice a jejích barev, byla by z Emy stařena. Šedivá a scvrklá.

V dubnu přišly na přetřes její paže. Měla je povislé. Nikdy nesportovala a nehodlala s tím v pětáctýřiceti začínat. V dubnu se dozvěděla, jak jsou její paže odporové. Komu?

Tenhle dopis jí opravdu vadil. Začala se pozorovat. Znejistěla. Oblékala si košile a šaty s delšími rukávy, aby paže skryla. V květnu zjistila, že to pisatelce (vůbec už nepochybovala, že je pisatelkou žena!) neuniklo. Posmívala se jí. A přihodila hrubost o rozšířených žilkách u kořene Emina nosu. Ty žilky...

Ema si tenkrát připustila, že pisatelka musí být z jejího nejbližšího okolí. Rozšířené žilky zatírala mejkapem. Navíc nosila brýle, které žilky částečně kryly. Tehdy začala být paranoidní. Teď, když to vidí zpětně, ví, že to byla paranoia. Ale tehdy?

Podlehla něčemu, co nikdy předtím nepovažovala za důležité. Od dětství věděla, že není krasavice. Svůj život zakládala na inteligenci a porozumění. Dravost, krása a boj o místo na slunci, to byly pro Emu neznámé veličiny. Krása v jejím životě byla neokázalá a chápavá. Ukrývala se uvnitř a šířila do okolí radost a klid. Tohle všechno dopisy postupně rozbily. Ema začala věnovat pozornost detailům, které mívaly podružný význam, nebo bývaly dokonce naprosto nepodstatné. Díky dopisům se nepodstatné a podružné detaily proměnily v obludy a ty ji děsily. Ema se věnovala svým rozšířeným žilkám, povislým pažím a šedinám a objevovala na sobě další a další kazy, které se mohly stát terčem příště.

Nepoznávala se. Někdo její život od základů překopával a ona si mohla donekonečna opakovat, že tomu tak není, skutečnost tím nezměnila. Někdo na ni začal mít obrovský vliv.

Kdo to byl?

Začala důkladně prověřovat své okolí. Své přítelkyně, své kolegyně, své sousedky. Na každé z žen, které k ní měly blízko, našla něco, co na ně vrhlo podezření, každá z podezřelých žen mohla mít zvrácený důvod psát Emě podle anonymy. Emin svět se proměnil v peklo.

S nejvyšším napětím čekala na červnový dopis. Doufala, že se pisatelka nějak odhalí.

Červnový dopis byl jiný, než Ema očekávala, pisatelku ale poodhalil.

Budeš mít prázdniny, ty líná bestie. Budu tě sledovat a čekat, jestli zase ztloustneš. Určitě ano a já se těším, až ti to v září připomenu.

Po prvotním šoku si Ema znovu uvědomila silnou nenávist neznámé ženy a pak vyloučila ze seznamu podezřelých svoje kolegyně. Případlo jí, že učitelka by učitelce takhle v červnu nepsala.

Červnové dusno na pracovišti vnímalo prázdniny jinak, než vyznívaly v dopise. Prázdniny byly řešením, cílem, dobou, kdy mají vypjaté emoce šanci na postupný rozpad. Červnové dusno na pracovišti otvírá jiná témata než prázdniny. Hysterie, nedůslednost, rozpory v hodnocení, nedodržené termíny, zběsilá snaha stihnout ještě na poslední chvíli nestihnutelné... Samozřejmě, nějaká kolegyně mohla psát jako člověk zvenčí, ale Emě se zdálo, že závist v dopise byla upřímná, taková, jakou cítí vůči učitelům v době prázdnin lidé jiných profesí.

Ema zamyšleně hleděla na červnový dopis a snažila se ho vnímat s půlročním odstupem. Znovu se přikláněla k tomu, že dopis učitelka nepsala. To hlavní, co z něj tryskalo, byla nenávist a závist. Ten dopis psal někdo, kdo v létě chodil do práce a denně viděl Emu, jak je doma a užívá volna.

Sousedky. Nebo přítelkyně.

Tohle bylo na anonymech, které dostala, nejhorší. Udělaly z ní neurotičku, která nikomu a ničemu nevěří, všechny a všechno podezírá, a jediné, co po celý rok spolehlivě cítí, je neustálé napětí a teď už i strach.

Přesto se v ní, kdesi v jejích nejtemnějších hlubinách, objevilo razantní ne. Chtěla všemu učinit přítrž, i za cenu toho, že dopisy bude muset zveřejnit. Dala si měsíc na to, aby zcela racionálně odhalila, oč jde. Pokud to nedokáže, obrátí se na policii.

Na krátký okamžik si znovu, snad po sté, představila, co všechno to bude znamenat, ale už se nezalekla. Malé město, učitelka angličtiny na místní základní škole, manželka místního praktického

lékaře a anonymní dopisy. Bude to šťavnaté sousto, ona je ale městu poskytne. Předtím však bude muset o dopisech říci svému muži. To bude hodně těžké.

Ema zahrnala všechna coby a kdyby a vrátila se zpět k dopisům.

Červencový dopis byl stručný a bezpříznakový, obsahoval jediné slovo: *Mrcho!*

Zato srpnový byl nebývale obsáhlý. Přišel až koncem měsíce a čekání na něj bylo mučivé. Pisatelka vlastnila těžké psychologické zbraně a uměla s nimi obratně zacházet.

Ema během srpna mnohokrát doufala, že vše skončilo. Každé ráno prožívala napětí, ale když schránka na poštu zůstala až do odpoledne prázdná, ulevilo se jí. Srpnová odpoledne pak byla laskavá. Ema popíjela pod pergolou na zahradě nebo v kuchyni kávu, četla si a připomínala si, že svět může být i klidný a příjemný.

Srpnový dopis však nepřišel poštou, objevil se o víkendu.

Ema dopis zahlédla náhodou v neděli před polednem. Něco se ve schránce běhalo a Eminy vnitřnosti z tušení, co to znamená, sevřel strach. Anonymní dopis byl tentokrát vhozen přímo do jejich schránky. Neznámá postava přišla až k jejich domu, měla tu drzost, a hodila své jedovatosti osobně až na práh jejich soukromí.

Emu teprve teď, po téměř dvanácti měsících, napadlo, že neměla na dopisy tak často sahat. Určitě na nich byly stopy autorky. Ema všechny stopy častým braním do rukou a čtením bezesporu poničila.

Obálka srpnového dopisu byla tlustá a už na první pohled budila hrůzu.

Tehdy v srpnu si Ema uvědomila, jak snadné je dnes psát anonymní dopisy. Kdysi se prý k tomu vystříhovala písmena a slova z časopisů, novin a knih a lepila se na papír. Dnes stačí cokoli napsat na počítači, stáhnout z internetu, vytisknout na anonymní tiskárně a poslat nebo přímo vhodit do schránky. Rychle a téměř bez námahy.

Srpnový dopis obsahoval papíry potištěné Eminými fotografiemi. Opalovala se během léta na zahradě a ani ve snu by ji nenapadlo, že je pozorována a fotografována. Kromě celkových záběrů obsahovala obálka i detaily. Všechny nedokonalosti Emina těla byly bulvárně zvětšeny a připomenuty. Poslední fotografie představovala Emu upravenou ve fotoshopu. Pod fotkou byl popis *Za pár let*. Tlustá odporná stařena ležící na zahradním lehátku.

Tenkrát se rozhodla, že už dopisy otvírat nebude, že je bude rovnou pálit.

Ani jednou své rozhodnutí, které jí tenkrát připadalo pevné, nedodržela. Ani jeden dopis nespálila, všechny znovu otevřela a přečetla.

V zářijovém se psalo o nadcházejícím podzimu a o nadcházejícím Emině stáří. Říjnový ji informoval o blížícím se svátku mrtvých a listopadový obsahoval fotku stromů bez listů a fotku Emy v plavkách.

Vše se točilo kolem jejího věku.

Proč?

Proboha, proč?

Prosincový dopis působil jinak než všechny ostatní, byl pojat jako přání k Vánocům. Přišel brzy, již 2. prosince.

Veselé Vánoce Ti přeje Tvá věrná přítelkyně. Nad textem byl obrázek vánočního stromečku v útulném obývacím pokoji.

Z pokusu o pohodu, která měla čišet z dopisu, mrazilo.

Emu od té doby mnohokrát napadlo, že autorka anonymních dopisů k Vánocům chystá něco speciálního. Něco děsivého, něco šíleného, něco... Ta představa Emu hnala k řešení. Bála se. Neskutečně se bála nápadů té podivné ženy.

Anonymní dopisy svou autorku jakýmsi záhadným způsobem zhmotňovaly. Jako kdyby byla ve večerní kuchyni přítomna. Ema jí ještě neviděla do tváře, ale začínala ji cítit. Ukázala své vlastnosti. Závist. A spoustu nenávisti. Odkryla i krutost, kterou si dokáže promyšleně vychutnávat. Myslí v obrazech, což prozrazuje inteligenci a tvořivost.

Emu náhle napadlo, že je to hluboce nešťastná žena. Toho poznání se zalekla. Jako kdyby v ní otupilo odhodlání bojovat, a to Ema nechtěla.

Dopila čaj, dopisy sbalila a pečlivě je uložila do spodní zásuvky svého psacího stolu. Pak zapila

prášek na spaní a odešla do ložnice.

Po celou dobu měla neodbytný pocit, že ženu, která dopisy píše, tak intenzivně vnímá, jako by ji už mohla nahmátnout. Uvědomit si, kdo to je, ale zatím nedokázala.